

ΝΤΙΕΓΚΟ ΒΕΛΑΣΚΕΘ

Σκιαγραφία του μεγάλου Ισπανού ανθρωπιστή ζωγράφου από το διευθυντή του μουσείου «Ερμιτάζ» ΑΡΤΑΜΟΝΩΦ

Αυτό το μήνα συμπληρώθηκαν 300 χρόνια απ' το θάνατο του μεγάλου Ισπανού ζωγράφου Ντιέγκο Βελάσκειθ (1599—1660). Με την ευκαιρία ο διευθυντής του μουσείου «Ερμιτάζ» του Λένινγκραντ καθηγητής κ. Μ. ΑΡΤΑΜΟΝΩΦ έγραψε το παρακάτω άρθρο:

Οι σύγχρονοί του αποκαλούσαν τον μεγάλο «μαίτρο» Ντιέγκο Βελάσκειθ «ζωγράφο της αλήθειας». Τα άθανατα έργα του επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό.

Ο Βελάσκειθ γεννήθηκε στα 1599 στη Σεβίλλη. Έχει ζωγράφισε τους πρότους του πίνακες: το «Πρόγευμα», τη «Γριά μαγείρισσα», τους «Μουσικούς», τον «Νεροπολιτή της Σεβίλλης» κ. ά. Οί άνθρωποι χαρακτηρες ένδιέφεραν βαθιά τον νεαρό Ντιέγκο κι' αυτό καθόρισε την κατοπινή εξέλιξη του έργου του: έγινε και' έξοχη προσωπογράφος.

Στά 1623, ο Βελάσκειθ έφυγε για τη Μαδρίτη κι' έγινε επίσης ζωγράφος της αυλής του βασιλιά Φιλίππου του 4ου. Η νέα του αυτή θέση τον ανάγκαζε να φτιάχνει πίνακες μεγάλου μεγέθους, αυστηρούς, διακριτικούς. Ούτε, όμως, οι φουσκωμένα περήφανες πόξες, ούτε και το γεμάτο άξιοπρέπεια ντύσιμο των προσώπων κατάφεραν τελικά να κρύψουν απ' τους πίνακες του Βελάσκειθ τον έσωτερικό κόσμο του βασιλιά και των αυλικών του: τη μηδαμινότητα, τα έπαχθόνια πάθη, την άπληστία και τη ματαιοδοξία αυτών των ανθρώπων. Να τι εκφράζουν οι προσωπογραφίες του Φιλίππου και του ύπουργού του δούκα του Ολιβάρες, άνθραπου άδηφάγου και εκδικητικού, που τότε μισούσε όλη ή Ισπανία. Κι' όταν ο Βελάσκειθ έκανε στην Ιταλία το πορτραίτο του πάπα Ιννοκέντιου του 10ου, ο τελευταίος δέν μόρφεσε σαν τό είδε να συγκρατήσει αυτή την κραυγή: «Κρύψτε το απ' τα μάτια μου, είναι ύπερβολικά άληθινό!».

Ο μεγάλος καλλιτέχνης φιλοτέχνησε μίαν όλόκληρη πινακοθήκη προσωπογραφιών ζητιάνων, άληπτών, νάνων, κομικών, ταπεινών γενικά και καταφρονεμένων ανθρώπων. Η έκφραση της καταπιγμένης λίγρας και οδύνης που έχουν τα πρόσωπά τους, τό ανάγλυφο των σύνθετων χαρακτηρισμών τους αφήνουν τεράστιαν έντύπωση στό θεατή. Ο ύπερτατος ανθρωπισμός του ζωγράφου εκδηλώθηκε στα έργα του με παύξενη δύναμη.

Η έπαφή με τό λαϊκό, τό σταθερό ένδιαφέρον για τη λαϊκή ζωή έχουν σημαδέψει με τη σφραγίδα τους τό έργο του Βελάσκειθ. Ακόμα κι' οι τελευταίοι του πίνακες που άντλούν τά θέματα τους απ' τις παραδοσιακές τήνες της μυθολογίας, είναι στό βάθος πίνακες της έποχής του. Οί «Κρασοπότες» π.χ. είναι

Σπανιόλοι χωρικοί σε γιορτάσι και ο καθένας τους είναι ένας ξεχωριστός χαρακτηρας με θαιμαστή τόλμη. Το «Καμίνι του Ηφαιστου» παρουσιάζει ένα κοινό σιδεράδικο χωριού, όπου γεροδεμένοι λεβέντες άκούνε μ' ένδιαφέρον την αφήγηση ενός περαστικού. Στη δύση του βίου του, ο Βελάσκειθ δημιούργησε ένα απ' τά καλύτερα έργα της παγκόσμιας ζωγραφικής: τις «Κεντήστρες», όπου μ' άληθινή μεγαλοφύα δείχνει τη δουλιά άξιων εργατριών, τη φυσική χάρη και τον καθαρίο ρυθμό των κινήσεών τους.

Μία μονάχα αυτοπροσωπογραφία του Βελάσκειθ έχει φτάσει ως τις μέρες μας: ή λεπτομέρεια απ' τον πίνακα «Λάς Μενίνας», που βρίσκεται στό μουσείο του Πράδο, στη Μαδρίτη. Ο ζωγράφος είν' ένας άντρας μ' ευγενικό παρουσιαστικό, έχει γλυκειά την έκφραση και τό μάτι άγαθό και στοχαστικό. Έχει και την έντύπωση πως ένσάρκωνε ο ίδιος τις όμορφες ανθρωπίνες ιδιότητες, που τόσο εκτιμούσε στους άλλους.

Φέτος, με άπόφαση του Παγκόσμιου Συμβουλίου της Ειρήνης, ή προοδευτική ανθρωπότητα γιορτάζει την 300ή επέτειο απ' τό θάνατο του Ντιέγκο Βελάσκειθ, μεγάλου ανθρωπιστή, δημιουργού αίνωνων άοιστονημάτων. Τ' όνομά του δέν θά ξεχαστεί ποτέ.